

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก Development of Academic Administration Model for Small Sized Schools

คัมภีร์ สุดแท้¹ สมชาย วงศ์เกษม² และสุวิมล โภธิกลิ่น³

Khambhee Sudtae,¹ Somchai Wongkasem² and Suwimol Phoglin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการวิจัย มี 2 ระยะ แต่ละระยะมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ **ระยะที่ 1** การศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย **ขั้นตอนที่ 1** การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน และศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน **ขั้นตอนที่ 2** การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.60-1.00 **ระยะที่ 2** ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย **ขั้นตอนที่ 3** การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง และ**ขั้นตอนที่ 4** การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ประเมินผล จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 11 องค์ประกอบย่อย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวางแผนด้านวิชาการ การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรอื่นที่จัดการศึกษา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ การระบุเป้าหมาย การจัดทำแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ ตรวจสอบและประเมินผล และการสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รับต้นฉบับ 18 กรกฎาคม 2552 รับผิดชอบ 21 สิงหาคม 2552

3. The results of model assessment were as follows:

3.1 The average level of the model assessment by the experts was very high.

3.2 The average level of the appropriateness of the model was very high.

3.3 Regarding the problem and suggestions, it was found that the teachers could not write a lesson plan completely for the learning strand. The school success was not only depended on the academic development. The teachers could not develop an evaluation instruments. Regarding the suggestions, it is concluded that efficient lesson plans should be prepared for teachers. The process of the academic administration for small sized school should be completely applied for all systems, and The knowledge of evaluation instruments should be provided for teachers.

Keywords : Academic Administration Model, Academic Administration of Small Sized Schools

บทนำ

การพัฒนาคน การให้การศึกษาแก่เด็กหรือเยาวชน ในชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถในการแก้ปัญหา ต่างๆ รวมทั้งมีคุณธรรม มีทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี สังคมยอมรับนั้น จะช่วยพัฒนาตนเอง ด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต วางรากฐานพัฒนาการของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ด้านต่างๆ ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา มีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์มีคุณธรรมจริยธรรม รู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง รู้จักพึ่งตนเองที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์ พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนา ประเทศและสังคมก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่ แน่นนอนรวดเร็ว และก้าวไปอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การประสานความร่วมมือกันหลายฝ่าย หน่วยปฏิบัติที่มีบทบาทในการจัดการ การศึกษาให้มีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนโดยตรง คือ สถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้ อย่างมีคุณภาพต้องอาศัยระบบบริหารจัดการที่ดี กระบวนการ สำคัญจะส่งผลให้ระบบบริหารจัดการดีได้คือ การบริหาร วิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32) แบ่งส่วนราชการ ในสถานศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มการบริหารวิชาการ

กลุ่มการบริหารงบประมาณ กลุ่มการบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป ซึ่งการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ที่สุดของโรงเรียน เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม การศึกษา การจัดการเรียนการสอน และงานพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิด การปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตร แกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิด ที่ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง งานเกี่ยวกับการ ประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตาม สภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีอีกหลายๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกว่างานวิชาการ (กมล ภูประเสริฐ, 2545 : 6) จากความสำคัญของการบริหาร งานวิชาการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใส่ใจดูแลการบริหารวิชาการเป็นพิเศษ แต่ก็ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มองเหินว่างานด้าน อื่นๆ สำคัญกว่างานวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ การศึกษา หรือแม้ว่ามีความตระหนักว่างานวิชาการเป็นงานที่ มีความสำคัญมาก ในการบริหารสถานศึกษา แต่โดยทั่วไป ในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังให้ ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยอยู่ และเป็น

ประจักษ์ว่าการบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษา ก็ยังให้ความสำคัญในด้านวิชาการน้อย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่จะไปให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2548 : 3)

กระทรวงศึกษาธิการมีสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมเกียรติ ขอบผล, 2551: Website) ปี 2548 จำนวน 12,269 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.94 ปี 2549 จำนวน 12,828 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.73 ปี 2550 จำนวน 13,351 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.48 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากอัตราการเกิดลดลง อัตราการไปเรียนในเมืองเพิ่มขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2551 : 3) มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 217 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 105 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.16 โดยรวมโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ การลงทุนทางการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ปัญหาด้านขวัญกำลังใจของบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กจะดีกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ การพัฒนาเอกสารหลักสูตร ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนไม่เป็นปัจจุบัน ห้องสมุดมีสภาพไม่เหมาะสมและไม่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพขาดการวางแผนการประชุมอบรมทางวิชาการ ครูไม่ครบชั้น ครูต้องสอนคนละ 2-3 ชั้นเรียน ครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้มีเวลาน้อย สอนได้ไม่เต็มที่ ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ที่ทันสมัยและเพียงพอ ขาดแหล่งวิทยากรภายนอก ในส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาสำคัญในเรื่องการบริหารหลักสูตร ครูไม่เข้าใจหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูไม่สามารถเตรียมการสอนได้

ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบสอนซึ่งมีหลายวิชา และหลายชั่วโมงและหลายชั้นในหนึ่งวัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลขาดเครื่องมือวัดผลที่ได้มาตรฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดความสนใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย การนิเทศการศึกษายังดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามแผนการนิเทศ โดยมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ การส่งครูเข้ารับการประชุมชี้แจง จัดอบรมพัฒนาความรู้ทางด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัย และการนิเทศการศึกษาให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม การดำเนินการจัดการเรียนรูปแบบบูรณาการ โดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นรายชั้น สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูครบชั้นเรียน จัดการเรียนรูปแบบบูรณาการแบบรวมชั้น สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น จัดการเรียนรูปแบบบูรณาการโดยโครงการ/โครงการ/กิจกรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของฐานการเรียนรู้ กิจกรรมแรลลี่เพื่อการเรียนรู้ หน่วยเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ computer เพื่อการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนใช้สื่อ ICT ค้นคว้า แสวงหา และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1, 2551 : 1) โรงเรียนวันครู 2502 (2551 : 33) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อย มีปัญหาหลายด้าน ด้านวิชาการมีปัญหาสอดคล้องกับปัญหาที่นักวิชาการเสนอไว้ คือครูมีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้าน้อย การจัดการเรียนการสอนต้องใช้วิธีการสอนแล้วให้นักเรียนทำแล้วไปสอนชั้นอื่นๆ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งเนื้อหาและช่วงชั้น ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อวัสดุการเรียนการสอนและที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ที่ทันสมัยสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ได้รับการสนับสนุนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

จากหลักการสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาคนให้สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ความสำคัญของการบริหารวิชาการ ปัญหาในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

ขนาดเล็ก ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
จึงต้องการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่ารูปแบบการบริหารงาน
วิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ควรเป็นอย่างไร และ
ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน
ขนาดเล็กจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตที่จะศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นรูปแบบที่ได้จากการวิเคราะห์
ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็น
จากกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาดูงานในโรงเรียนขนาดเล็กที่
ประสบผลสำเร็จมีคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 1 จำนวน 105 โรงเรียน จำนวน 315 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู
วิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กำหนด
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (วาโร เพ็งสวัสดิ์,
2549 : 149) ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ร้อยละ 25 จำนวน 26 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม
78 คน

3. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีการศึกษา 2551-2552

4. สถานที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
และสถานที่ทดลอง โรงเรียนวันครู 2502

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น
2 ระยะ แต่ละระยะมี 2 ขั้นตอน รวม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบ
ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ

การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
ดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์
องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับ
โรงเรียนขนาดเล็ก

2. เป้าหมาย องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร
งานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และเครื่องมือใน
การวิจัย

3. วิธีดำเนินการ

3.1 ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน
การพัฒนาวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ
ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล และ
แปลความหมาย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู
วิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน
26 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม
ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงาน
วิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

การสร้างเครื่องมือสร้างจากกรอบแนวคิดใน
การวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงาน
วิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ การหาคุณภาพ
ของเครื่องมือโดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item objective congruence index) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้นำไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงเรียน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (บุญชม สะอาด, 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.50

3.3 ศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ จำนวน 2 โรงเรียน เครื่องมือใช้แบบสัมภาษณ์

4. ผลลัพธ์ ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

1. วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เป้าหมาย ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3. วิธีดำเนินการ การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมี 5 ขั้นตอน

3.1 การจัดทำรูปแบบฉบับร่าง สร้างจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จากการศึกษาค้นคว้าในตอนที่ 1

3.2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

3.2.1 เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้กำหนดนโยบาย (Policy maker) จำนวน 3 คน เป็นผู้ปฏิบัติ (Implementater) จำนวน 3 คนเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) จำนวน 3 คน

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 1 ครั้ง

3.3 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มาปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความสมบูรณ์

3.4 จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3.5 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับความเหมาะสม เนื้อหาสาระ รูปแบบการพิมพ์ ความสะดวกในการนำไปใช้ ลักษณะทางกายภาพ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ หลังจากผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วพิจารณารายการประเมินที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป

3.6 ปรับปรุงคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตามผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

4. ผลลัพธ์ ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยตอนที่ 3 และตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มาทดลองใช้จริง

1. วัตถุประสงค์ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เป้าหมาย ได้ทดลองรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3. วิธีดำเนินการ ดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้

3.1 กำหนดสถานที่ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้โรงเรียนวันครู 2502

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการในการวิจัย ปฏิทินการปฏิบัติงาน วิธีดำเนินการตามคู่มือและวิธีประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

3.3 สถานศึกษาดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ผู้ช่วยวิจัย เปิดโอกาสให้ครู สมัครเข้าร่วมเป็นผู้ช่วยวิจัย ร่วมดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด ช่วยดูแล กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนด ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก และดำเนินการอื่นๆ ตามที่ผู้วิจัยมอบหมาย

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือครูทุกคนในโรงเรียนวันครู 2502 เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทด้านต่างๆ ของโรงเรียนแก่ผู้วิจัย เป็นผู้รับข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูล ชี้แจงและอธิบายความสับสน หรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

ให้ข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการวิจัยตามที่ผู้วิจัยต้องการ หรือขอร้อง

4. ผลลัพธ์ ได้ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก หลังจากทดลองใช้จริง

1. วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เป้าหมาย ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสม

3. วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในสถานการณ์จริงว่ามีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์เพียงใด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอะไรบ้าง โดยได้ดำเนินการต่อไปนี้

3.1 ผู้ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เป็นบุคลากรในโรงเรียนวันครู 2502 ในช่วงที่ทำวิจัยทุกคน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 11 คน

3.2 เครื่องมือในการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

3.3 การดำเนินการประเมิน ดำเนินการดังนี้

3.3.1 แบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือความเป็นประโยชน์มากที่สุดถึงน้อยที่สุด

3.3.2 การสัมภาษณ์ผู้ประเมินเพื่อประเมินผลเกี่ยวกับผลการดำเนินการใช้รูปแบบ การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

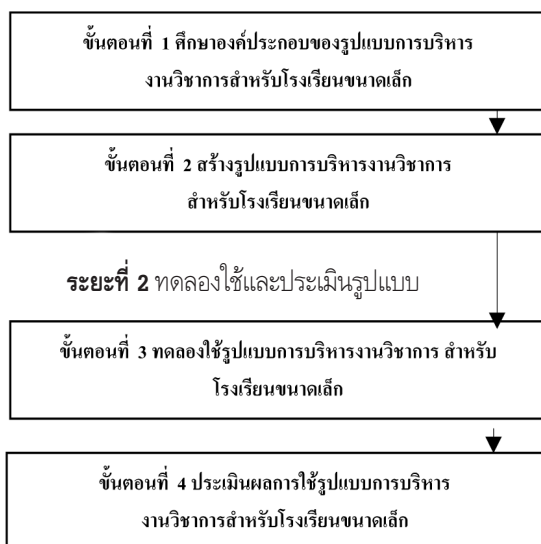
3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ 5 ระดับ หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ หรือมีความเป็นประโยชน์มากที่สุดถึงน้อยที่สุด

3.4.2 ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประเมินนำมาสังเคราะห์สรุปรวบรวมเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลการดำเนินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

4. ผลลัพธ์ ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสม

สรุปขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย

องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมี 11 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) การวางแผนด้านวิชาการ 3) การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การพัฒนาหนังสือ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ 5) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6) การนิเทศการศึกษา 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 11) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษานอกเขต ครอบคลุม ชุมชนและองค์กรอื่นที่จัดการศึกษา

องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การระบุเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ 4) การส่งเสริมควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) การตรวจสอบและประเมินผล 6) การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนได้นำเอากระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กอย่างครอบคลุม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ดำเนินตามขั้นตอน ทั้งระบุเป้าหมาย จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนงานโครงการ ปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ แผนงานโครงการ ส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ ตรวจสอบ ประเมินผล สะท้อนผล รายงานผล และนำผลการประเมิน

ไปใช้ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพมากขึ้น

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

3.1 ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและองค์ประกอบหลักทั้ง 2 องค์ประกอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของรูปแบบ การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ พบว่า มีปัญหาคือครูไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ การทุ่มเทพัฒนางานวิชาการอย่างเดียวไม่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ ครูไม่สามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานครบทุกสาระการเรียนรู้ได้ และมีการเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ โรงเรียนควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีให้ครู ควรนำกระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปประยุกต์ใช้ทั้งระบบ ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามี 2 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ครอบคลุมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29-30) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ที่กำหนดขอบเขตของงานวิชาการไว้ 17 ข้อ และผลการทดลองใช้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สามารถดำเนิน

งานตามรูปแบบได้อย่างมีคุณภาพทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างที่ดี ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแล้ว ครอบคลุมภารกิจงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กมีคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจน สามารถนำสู่ การปฏิบัติได้จริงบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 181) ได้กำหนดหลักการและแนวคิดในการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ยึดหลักให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่จะส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยบุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือในการดำเนินการเมื่อนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ต้องทำความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งก็จะสามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และเมตตาจัด กรณียาอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยซาบซึ้งประทับใจในความเอื้ออาทร ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

คุณค่าของวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนผู้วิจัย จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๒๔ ก หน้า ๒๙-๓๖
ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐.
- กมล ภูประเสริฐ. (๒๕๔๕). **การบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์.
- เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑, สำนักงาน. (๒๕๔๘).
**รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติ
ราชการปี (พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐).** มหาสารคาม : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑.
- _____. (๒๕๕๑). **ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต ๑.** มหาสารคาม : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑.
- เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑, สำนักงาน. (๒๕๕๑).
**แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียน
ขนาดเล็ก ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระแก้ว เขต ๑.** สระแก้ว : สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสระแก้ว เขต ๑.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๓).

**แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อ
พร้อมรับการประเมินภายนอก.** กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (๒๕๕๐).

**แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ
ศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๔๕). **การวิจัยเบื้องต้น ฉบับพิมพ์
ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม.** สุวีริยาสาส์น.

โรงเรียนวันครู ๒๕๐๒. **รายงานการพัฒนาคุณภาพการ
ศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๕๕๐.** มหาสารคาม :
โรงเรียนวันครู ๒๕๐๒, ๒๕๕๑.

วโร พึ่งสวัสดิ์. (๒๕๔๙). **การวิจัยทางการศึกษา.** สกลนคร :
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๔๖). **คู่มือการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สมเกียรติ ชอบผล. **แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก**
<[http://www.obec.go.th/new/show_news.php?](http://www.obec.go.th/new/show_news.php?article_id=1336)
[article_id=1336](http://www.obec.go.th/new/show_news.php?article_id=1336)> (๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑)